

HẬU GIANG: ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KỸ THUẬT XÂY DỰNG CÁC MÔ HÌNH TRỒNG DỪA UỐNG NƯỚC

Huỳnh Trường Vĩnh

Giám đốc Sở KH&CN Hậu Giang

Thông qua việc thực hiện dự án “Xây dựng các mô hình ứng dụng tiến bộ kỹ thuật trồng dưa uống nước trên địa bàn tỉnh Hậu Giang” thuộc Chương trình Hỗ trợ ứng dụng và chuyển giao tiến bộ khoa học và công nghệ (KH&CN) phục vụ phát triển kinh tế - xã hội nông thôn và miền núi giai đoạn 2011-2015, Trung tâm Thông tin và Ứng dụng KH&CN (Sở KH&CN Hậu Giang) đã xây dựng thành công các mô hình trồng dưa uống nước trên địa bàn tỉnh với quy mô 150 ha. Việc xây dựng thành công các mô hình này đã góp phần quan trọng trong việc chuyển dịch cơ cấu cây trồng, thúc đẩy phát triển sản xuất nông nghiệp hàng hóa trên địa bàn tỉnh.

Dừa là cây trồng truyền thống và quen thuộc đối với người dân vùng Đồng bằng sông Cửu Long nói chung, tỉnh Hậu Giang nói riêng. Tuy nhiên, qua thời gian, các vườn dưa lâu năm đã bị thoái hóa, cho năng suất thấp và chất lượng trái cũng không tốt. Hiện nay, do giá trị kinh tế từ cây dưa mang lại tương đối cao nên người ta đã chọn tạo và nhân giống một số giống dưa cho phẩm chất trái tốt, số lượng nhiều (dưa dứa, dưa xiêm xanh...) đáp ứng yêu cầu chăm sóc của người trồng và nhu cầu của thị trường.

Trước kia dưa được xem là cây trồng phụ, chỉ trồng xen trong vườn để lấy nước giải khát. Tuy nhiên, ngày nay dưa lại trở thành cây có giá trị kinh tế cao mà lại cần ít vốn đầu tư, nhanh cho trái và đặc biệt là ít tốn công chăm sóc. Ngoài ra, nhu cầu tiêu thụ dưa ngày càng tăng, các sản phẩm từ cây dưa được bán với giá khá cao, thị trường tiêu thụ cũng ổn định... đã tạo điều kiện thuận lợi để phát triển vườn dưa trong dân.

Để phát triển vườn dưa trong tỉnh, năm 2013, Trung tâm Thông tin và Ứng dụng KH&CN đã được giao chủ trì thực hiện dự án “Xây dựng các mô hình ứng dụng tiến bộ kỹ thuật trồng dưa uống nước trên địa bàn tỉnh Hậu Giang”, với mục tiêu ứng dụng tiến bộ KH&CN vào việc cải tạo vườn dưa kém hiệu quả, xây dựng các mô hình trồng chuyên canh, xen canh cây dưa với các loại cây trồng khác nhằm góp phần phát triển nông nghiệp bền vững trên địa bàn tỉnh.

Đào tạo kỹ thuật viên và tập huấn cho người dân

Dự án đã tuyển chọn và đào tạo được 7 kỹ thuật viên (KTV) cơ sở tại đơn vị chuyển giao công nghệ là Trung tâm Dừa Đồng Gò (Viện Nghiên cứu dứa và Cây có dứa), gồm: 1 KTV về tuyển chọn giống dưa đạt phẩm chất tốt, 3 KTV về thâm canh vườn dưa, 1 KTV về trồng và cải tạo vườn dưa không hiệu quả, 1 KTV về quản lý dịch hại tổng hợp trên cây dưa, 1 KTV về thu hoạch và bảo quản dưa. Để chuyển giao các kỹ thuật trồng và

chăm sóc dưa uống nước cho người dân vùng dự án, Trung tâm Thông tin và Ứng dụng KH&CN đã kết hợp với đơn vị chuyển giao công nghệ tổ chức 15 lớp tập huấn cho 972 lượt người dân trong và ngoài dự án, giúp họ nắm vững những kiến thức cơ bản về cây dưa và thực hiện nghiêm túc các quy trình, kỹ thuật trồng dưa. Đã tổ chức 10 buổi hội thảo giới thiệu kết quả đạt được của các mô hình; tổ chức cho hơn 574 người dân học hỏi kinh nghiệm và tham quan thực tiễn tại các vùng dự án; đã xuất bản tập tài liệu “Kỹ thuật trồng dưa ở Hậu Giang” với số lượng 600 cuốn để phát cho các cán bộ và nông dân trồng dưa trong tỉnh nghiên cứu, tham khảo...

Tiếp nhận quy trình công nghệ và xây dựng thành công các mô hình

Dự án đã tiếp nhận thành công 5 quy trình công nghệ từ Viện Nghiên cứu dứa và Cây có dứa, gồm: quy trình tuyển chọn giống dưa đạt phẩm chất tốt; quy trình thâm canh vườn dưa; quy trình trồng và cải tạo vườn dưa không hiệu quả; quy

Mô hình trồng xen canh dừa với cây dài ngày tại xã Tân Phước Hưng, huyện Phụng Hiệp

trình quản lý dịch hại tổng hợp trên cây dừa; quy trình thu hoạch và bảo quản dừa sau thu hoạch. Dự án đã xây dựng thành công 4 mô hình: 1) Mô hình trồng chuyên 15 ha dừa uống nước (giống dừa dứa, dừa xiêm xanh) tại 2 huyện Phụng Hiệp và Long Mỹ; 2) Mô hình 15 ha cải tạo các vườn dừa kém hiệu quả trên địa bàn huyện Vị Thủy, thị xã Ngã Bảy và thành phố Vị Thanh; Tỷ lệ sống của dừa đạt trên 97%, năng suất đạt 150 trái/cây/năm, lợi nhuận đạt trên 100 triệu đồng/ha (năm thứ 3).

Đối với mô hình 15 ha cải tạo vườn dừa: đã xây dựng và phát triển mô hình cải tạo vườn dừa trên địa bàn huyện Vị Thủy, thị xã Ngã Bảy và thành phố Vị Thanh. Tỷ lệ sống của dừa đạt trên 97%, năng suất đạt 150 trái/cây/năm, lợi nhuận đạt trên 100 triệu đồng/ha (năm thứ 3).

Đối với mô hình 30 ha trồng xen canh dừa với cây ngắn ngày: đã xây dựng và phát triển mô hình trồng xen canh dừa với cây ngắn ngày tại 3 huyện/thành phố (Long Mỹ, Phụng Hiệp và Vị Thanh). Tỷ lệ sống của dừa đạt trên 96%, đến năm thứ 3 khi dừa có trái, lợi nhuận đạt được trên 112,5 triệu đồng/ha.

Đối với mô hình 90 ha trồng xen canh dừa với cây dài ngày: có 95 hộ dân tham gia xây dựng mô hình trồng xen canh dừa với cacao và dừa với khóm. Dừa trồng xen với cacao, lợi nhuận đạt trên 141 triệu đồng/ha/năm (sau năm thứ 3). Dừa trồng xen với khóm, lợi nhuận đạt trên 150 triệu đồng/ha/năm (sau năm thứ 3).

Đối với mô hình 15 ha trồng chuyên dừa: đã xây dựng và phát triển mô hình trồng chuyên dừa tập trung tại 2 huyện Phụng Hiệp và Long Mỹ với 43 hộ dân tham gia. Toàn bộ diện tích được trồng chuyên bằng giống dừa xiêm. Tỷ lệ sống của dừa đạt 98%, năng suất đạt 150 trái/cây/năm, lợi nhuận đạt

trên 76.733 ngàn đồng/ha (sau năm thứ 3).

Đối với mô hình 15 ha cải tạo vườn dừa: đã xây dựng và phát triển mô hình cải tạo vườn dừa trên địa bàn huyện Vị Thủy, thị xã Ngã Bảy và thành phố Vị Thanh. Tỷ lệ sống của dừa đạt trên 97%, năng suất đạt 150 trái/cây/năm, lợi nhuận đạt trên 100 triệu đồng/ha (năm thứ 3).

Đối với mô hình 30 ha trồng xen canh dừa với cây ngắn ngày: đã xây dựng và phát triển mô hình trồng xen canh dừa với cây ngắn ngày tại 3 huyện/thành phố (Long Mỹ, Phụng Hiệp và Vị Thanh). Tỷ lệ sống của dừa đạt trên 96%, đến năm thứ 3 khi dừa có trái, lợi nhuận đạt được trên 112,5 triệu đồng/ha.

Đối với mô hình 90 ha trồng xen canh dừa với cây dài ngày: có 95 hộ dân tham gia xây dựng mô hình trồng xen canh dừa với cacao và dừa với khóm. Dừa trồng xen với cacao, lợi nhuận đạt trên 141 triệu đồng/ha/năm (sau năm thứ 3). Dừa trồng xen với khóm, lợi nhuận đạt trên 150 triệu đồng/ha/năm (sau năm thứ 3).

Bao tiêu sản phẩm và mở rộng thị trường tiêu thụ

Hiện nay, việc xuất khẩu các sản phẩm từ dừa đang ổn định và ngày càng mở rộng tại các thị trường Trung Quốc, Đài Loan, Thái Lan, Nhật Bản, Hàn Quốc, EU... Bên cạnh mạng lưới tiêu thụ dừa được hình thành từ rất lâu và ổn định tại khu vực, dự án còn chú ý tới các hoạt động để giúp người dân tiêu thụ sản phẩm. Đối với cây trồng xen là cacao, dự án đã tổ chức được hệ thống các đơn vị bao tiêu sản phẩm (trái và hạt cacao) cho nông dân trong tỉnh. Với các loại cây trồng xen khác như khóm, rau màu... dự án cũng chủ động liên hệ với các đối tác như Doanh nghiệp tư nhân Dương Thanh, Hợp tác xã nông nghiệp Thạnh Thắng... thu mua nhằm cung cấp nguyên liệu cho các công ty chế biến, xuất khẩu lớn (Doanh nghiệp tư nhân Dương Dũng, Công ty cổ phần chế biến thực phẩm xuất khẩu miền Tây, Siêu thị Coop Mart...), giúp bà con nông dân an tâm sản xuất.

Như vậy, sau 3 năm thực hiện, dự án "Xây dựng các mô hình ứng dụng tiến bộ kỹ thuật trồng dừa uống nước trên địa bàn tỉnh Hậu Giang" đã đạt được những kết quả rất khả quan: dừa cho năng suất khoảng 100-150 trái/cây/năm, với giá bán khoảng 5.000 đồng/trái, mỗi ha nông dân thu được lợi nhuận trung bình 80-120 triệu đồng (chưa kể thu nhập từ các loại cây trồng xen canh khác)... Dự án đã góp phần giải quyết công ăn việc làm cho lao động tại địa phương, tạo điều kiện nâng cao thu nhập cho nông dân, giúp nâng cao nhận thức của người dân về việc ứng dụng tiến bộ KH&CN nhằm nâng cao giá trị sản xuất trên một đơn vị diện tích canh tác.